

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o prawo do emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23 stycznia 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z 23 marca 2017 r., sygn. akt VIII U [...], w którym to Sąd pierwszej instancji zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z 15 listopada 2016 r. ustalił J. D. prawo do emerytury od dnia 1 października 2016 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 15 listopada 2016 r. odmówił J. D. prawa do emerytury, gdyż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach. Do tego rodzaju zatrudnienia organ rentowy nie uwzględnił pracy wnioskodawcy od dnia 21 kwietnia

1975 r. do dnia 30 listopada 1990 r. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w N., ponieważ w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 26 lipca 1995 r. podano stanowisko „kierowca ciągnika”, powołując się na wykaz A dział VIII poz. 1 pkt 3 stanowiący załącznik do zarządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 sierpnia 1983 r. Stanowisko to nie jest zgodne z wymienionym w przepisach resortowych, na które powołuje się pracodawca. Ponadto pracodawca przy wystawieniu świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach podał błędną datę zarządzenia resortowego - powinno być 1 lipca 1983 r.

Jednocześnie organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999 r. J. D. posiada łączny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat 4 miesięcy 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 24 lata 10 miesięcy 13 dni okresów składkowych i 6 miesięcy okresów nieskładkowych.

Odwołanie od tej decyzji złożył J. D., domagając się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Podnosił zarzut sprzeczności istotnych ustaleń z treścią zebranego materiału dowodowego przez nieuznanie zatrudnienia od dnia 21 kwietnia 1975 r. do dnia 30 listopada 1990 r. za pracę w szczególnych warunkach, pomimo wykonywania w tym okresie pracy kierowcy ciągników C 360 i C 330 i kierowcy kombajnów od 8 do 12 godzin dziennie.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego został w całości zaskarżony skargą kasacyjną przez organ rentowy. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego: art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383) oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43) w związku z wykazem A dział VIII pkt 3 zawartym w załączniku do wyżej wymienionego rozporządzenia.

Jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał potrzebę wykładni przepisów prawa i oczywistą zasadność skargi.

W uzasadnieniu wniosku wskazał, że zachodzi konieczność dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego

1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a to wykazu A (prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej) działu VIII „w transporcie i łączności” poz. 3, którego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, przez wskazanie czy prace traktorzystów (kierowców ciągników rolniczych) wykonujących prace polowe, polegające na „napędzaniu” za pomocą traktora maszyn rolniczych wykorzystywanych na polach, są okresami pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu działu VIII wykazu A stanowiącego załącznik do w/w rozporządzenia. Skarżący wskazał również orzeczenia, które, w jego ocenie, świadczą o rozbieżności w orzecznictwie dotyczącym wskazanej kwestii.

Ponadto skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny nie dokonał prawidłowej wykładni i zastosowania przepisów istotnych dla przeprowadzenia oceny spełnienia przez wnioskodawcę przesłanek uzyskania emerytury w wieku obniżonym. Przyjął bowiem *a priori*, bez szczegółowej analizy i pogłębionych rozważań w tej kwestii, że okres pracy wnioskodawcy na stanowisku traktorzysty w spółdzielni kółek rolniczych (czyli pracy w rolnictwie) może być potraktowany tak jak okres pracy kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych zatrudnionych w transporcie (tego działu gospodarki dotyczy bowiem wyliczenie zawarte w wykazie A dział VIII poz. 3).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o:

- 1) oddalenie skargi kasacyjnej
- 2) zasądzenie od organu rentowego na rzecz J. D. kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przepisanych

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Co do przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06,

LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanych przesłanek przedsądu. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dotknięty jest poważnym błędem logicznym, który sam w sobie uniemożliwia jej przyjęcie do rozpoznania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że równoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) co do zasady wyklucza możliwość twierdzenia o oczywistej zasadności skargi (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2017 r., II UK

170/16, LEX nr 2310113), bowiem jeżeli skarżący wskazuje na przepisy prawa materialnego, których stosowanie w praktyce wywołuje rozbieżności, czy też przepisy prawa wymagające wykładni, to z natury rzeczy nie mogą one równocześnie przemawiać za oczywistością skargi kasacyjnej. Co jest sporne nie może być oczywiste (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122). Skarżący tymczasem wskazuje jednocześnie, że powołane w skardze kasacyjnej przepisy wywołują rozbieżności w orzecznictwie, dotyczące kwalifikacji pracy kierowcy ciągników rolniczych, kombajnów itp. wykonywanej na rzecz podmiotów z branży rolniczej, jako pracy w szczególnych warunkach na podstawie) działu VIII poz. 3 wykazu A, jak i wskazuje, że zaskarżony wyrok jest w sposób oczywiście sprzeczny z utrwaloną linią orzecniczą dotyczącą tej samej kwestii. Wskazać należy, że nie jest rolą Sądu Najwyższego wybieranie pasującej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania spośród wzajemnie się wykluczających się przesłanek, wskazanych przez skarżącego.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów ma swoje oparcie w § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).